

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ-ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ:210-8259140-1-FAX: 210-8259235
ΚΙΝ:6977506705
E-mail: pzygouris@gmail.com

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η

*Επί του προς την Ε.Δ.Ε.Υ.Α. με
αριθμ.πρωτ. 1708/11-7-2011
ερωτήματος*

Ερωτάται από την Δ.Ε.Υ.Α.:

Α. Ως προς τις καταμετρήσεις υδρομετρητών που κατέγραψαν αυξημένα κυβικά σε σχέση με προηγούμενες μετρήσεις, πιθανόν λόγω λανθασμένης καταμέτρησης του υδρομετρητή υπαλλήλου:

1. Πώς διασφαλίζεται η Δ.Ε.Υ.Α. για τη νομιμότητα των μετρήσεων και την απαίτησή της έναντι των καταναλωτών;
2. Πώς μπορεί να κινηθεί νομικά και να απαιτήσει ευθύνες από τον υπάλληλο των προηγούμενων μετρήσεων, ο οποίος απασχολούνταν στην Δ.Ε.Υ.Α. με συμβάσεις ανεξάρτητων υπηρεσιών;

3. Σε ποιές ενέργειες μπορεί να προβεί η Δ.Ε.Υ.Α. για να εισπράξει τις παραπάνω οφειλές διευκολύνοντας τους καταναλωτές;

4. Ποιά είναι τυχόν η νομική ευθύνη της Δ.Ε.Υ.Α. έναντι των καταναλωτών ως προς το ότι οι μετρήσεις δεν γίνονταν σωστά;

B. Ως προς την έκδοση και είσπραξη λογαριασμών ύδρευσης από την Δ.Ε.Υ.Α. για λογαριασμό του Δήμου:

1. Μπορεί, και με ποιόν τρόπο, η Δ.Ε.Υ.Α. να εισπράττει τους λογαριασμούς που εκδίδει ο Ενιαίος Δήμος για την χρήση ύδρευσης και αποχέτευσης στα Δημοτικά Διαμερίσματα .... και..... , από 1/1/2011 μέχρι την έκδοση του ΦΕΚ για την διεύρυνση των διοικητικών ορίων της Δ.Ε.Υ.Α. και σε αυτά τα Δημοτικά Διαμερίσματα;

Η απάντησή μου επί των ανωτέρω ερωτημάτων έχει ως εξής:

Ως προς το ερώτημα Α.

1. Η σύμβαση μεταξύ Δ.Ε.Υ.Α. και καταναλωτών είναι αμφοτεροβαρής σύμβαση προσχώρησης, με την έννοια πως είναι προδιαμορφωμένοι οι όροι και η τιμολογιακή πολιτική από πλευράς Δ.Ε.Υ.Α., τους οποίους αποδέχονται ή όχι οι καταναλωτές. Αντικείμενο αυτής της σύμβασης προσχώρησης είναι η παροχή από μέρους της Δ.Ε.Υ.Α. υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης και, από πλευράς καταναλωτών, η καταβολή του τιμήματος που αντιστοιχεί στην κατανάλωση ύδατος αφενός και στην χρήση του αποχετευτικού δικτύου αφετέρου.

Ειδικά όσον αφορά την κατανάλωση ύδατος, η χρέωση των καταναλωτών γίνεται με την έκδοση περιοδικών λογαριασμών, ύστερα

από την διακρίβωση της ποσότητας του καταναλωθέντος ύδατος και με βάση την τιμολογιακή πολιτική της Δ.Ε.Υ.Α.

Στην περίπτωση που η καταμέτρηση της ποσότητας του καταναλωθέντος ύδατος είναι λανθασμένα μικρότερη από την πραγματική, και επομένως η περιοδική χρέωση του καταναλωτή είναι μικρότερη από αυτή που αντιστοιχεί στην πραγματική κατανάλωση, το επιπλέον ποσό της οφειλής του καταναλωτή δεν παραγράφεται. Αντίθετα, σύμφωνα με το άρ. 249 ΑΚ, η οφειλή παραγράφεται σε είκοσι χρόνια. Η έναρξη της παραγραφής, σύμφωνα με το άρ. 251 ΑΚ, αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, η δικαστική επιδίωξη των επιπλέον οφειλών κατέστη δυνατή από την ορθή καταμέτρηση του υδρομετρητή, οπότε και διαγνώσθηκε η ελλιπής χρέωση των καταναλωτών.

Η από μέρους της Δ.Ε.Υ.Α. ορθή χρέωση των καταναλωτών, με την αποστολή νέων λογαριασμών που αντιστοιχούν στην πραγματική κατανάλωση ύδατος, αποτελεί νομική υποχρέωση του υφιστάμενου Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. Σύμφωνα με το άρ. 1 παρ. 1 Ν 1069/1980, οι Δ.Ε.Υ.Α. αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου κοινωφελούς χαρακτήρος, διεπόμενα υπό των κανόνων της Ιδιωτικής οικονομίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η από μέρους του Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. παράλειψη για την ανάκτηση των πραγματικών οφειλών θα συνιστούσε απιστία σε βάρος της Δ.Ε.Υ.Α. κατά τα διαλαμβανόμενα στο άρ. 390 ΠΚ.

Συμπερασματικά επομένως, η ορθή και ακριβής καταμέτρηση του καταναλωθέντος ύδατος, και η αντίστοιχη χρέωση των καταναλωτών

είναι νόμιμο δικαίωμα της Δ.Ε.Υ.Α., το οποίο απορρέει από την αμφοτεροβαρή σύμβαση η οποία έχει συναφθεί μεταξύ αυτής και των καταναλωτών. Μάλιστα, καμία επιρροή δεν ασκεί, ως προς την νομιμότητα της ορθής χρέωσης, το γεγονός ότι έχουν γίνει επανειλημμένες λανθασμένες καταμετρήσεις από συγκεκριμένο υπάλληλο υδρομετρητή.

Ταυτόχρονα, η ορθή χρέωση των καταναλωτών συνιστά και νομική υποχρέωση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α., καθώς σε αντίθετη περίπτωση πληρώνεται η υποκειμενική και αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος της απιστίας, σύμφωνα με το άρ. 390 ΠΚ.

2. α) Συμβατική ευθύνη

Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά τα οποία τέθηκαν ενώπιόν μου, ο υδρομετρητής υπάλληλος, με ευθύνη του οποίου γίνονταν οι καταμετρήσεις της κατανάλωσης ύδατος, δεν ανήκε στο μόνιμο προσωπικό της Δ.Ε.Υ.Α., αλλά απασχολείτο με συμβάσεις μίσθωσης υπηρεσιών, οι οποίες κατά την αληθή τους έννοια, αποτελούν συμβάσεις έργου των άρ. 681 επ. ΑΚ.

Αντικείμενο αυτών των συμβάσεων έργου ήταν, από πλευράς υδρομετρητή να εκτελέσει τις συμφωνημένες καταμετρήσεις κατανάλωσης ύδατος, και από πλευράς Δ.Ε.Υ.Α. να καταβάλει το συμφωνηθέν τίμημα.

Οι λανθασμένες καταμετρήσεις αποτελούν ουσιώδη ελαττώματα του έργου, κατ' άρ. 689 ΑΚ, δίνοντας έτσι το δικαίωμα στην Δ.Ε.Υ.Α. είτε να απαιτήσει την διόρθωση των μετρήσεων, είτε να μειώσει ανάλογα την αμοιβή, είτε να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση.

Σύμφωνα όμως με το άρ. 690 ΑΚ, η Δ.Ε.Υ.Α. επίσης έχει το διαζευκτικό δικαίωμα αντί για υπαναχώρηση ή μείωση, να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκτέλεση της σύμβασης, αν οι ελλείψεις του έργου οφείλονται σε υπαιτιότητα του υδρομετρητή.

Σύμφωνα με το άρ. 693 (που παραπέμπει στα άρ. 555 παρ. 2 έως 558) ΑΚ, η αξίωση της Δ.Ε.Υ.Α. για αποζημίωση κατ' άρ. 690 ΑΚ παραγράφεται κατ' αρχήν εντός έξι μηνών. Όμως, κατ' άρ. 557 ΑΚ, ο υδρομετρητής υπάλληλος δεν μπορεί να επικαλεστεί αυτή την παραγραφή αν απέκρυψε ή αποσιώπησε με δόλο τις λανθασμένες καταμετρήσεις.

Συμπερασματικά επομένως, η Δ.Ε.Υ.Α. έχει το δικαίωμα να στραφεί δικαστικά κατά του υδρομετρητή και να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση των συμβάσεων έργου, κατ' άρ. 690 ΑΚ. Εάν μάλιστα η Δ.Ε.Υ.Α. αποδείξει τον δόλο του υδρομετρητή ως προς την απόκρυψη των λανθασμένων μετρήσεων, τότε ο υδρομετρητής δεν έχει το δικαίωμα να προβάλει ένσταση παραγραφής κατ' άρ. 557 ΑΚ.

Πάντως, ιδιαίτερα δυσχερής θα είναι η απόδειξη σε ποιές τυχόν από τις συμβάσεις έργου ο υδρομετρητής δεν κατέγραψε την ακριβή κατανάλωση ύδατος.

β) Αδικοπρακτική ευθύνη

Πέραν της συμβατικής ευθύνης του υδρομετρητή που απορρέει από τις ανωτέρω διατάξεις, ανακύπτει το περαιτέρω ζήτημα της τυχόν αδικοπρακτικής ευθύνης του υδρομετρητή, κατ' άρ. 914 ΑΚ. Για την στοιχειοθέτηση αδικοπρακτικής ευθύνης τα κρίσιμα στοιχεία είναι η

παράνομη ενέργεια ή παράλειψη, που γίνεται με υπαιτιότητα, δηλαδή δόλο ή βαριά αμέλεια, και από την οποία να προκύπτει με αιτιώδη συνάφεια ζημία.

Στην προκειμένη περίπτωση, η παράνομη ενέργεια είναι η κακή εκτέλεση του έργου καταμέτρησης της κατανάλωσης ύδατος από τον υδρομετρητή. Η υπαιτιότητα του υδρομετρητή μπορεί να στοιχειοθετηθεί από το γεγονός της ιδιαίτερα μεγάλης απόκλισης των πραγματικών τιμών καταναλωθέντος ύδατος εν σχέσει με τις προηγούμενες καταμετρήσεις, οι οποίες είχαν διενεργηθεί από τον εν λόγω υδρομετρητή. Εάν η Δ.Ε.Υ.Α. δεν καταφέρει, στρεφόμενη κατά των καταναλωτών, να εισπράξει τα οφειλόμενα προς αυτήν ποσά, το ποσό των οφειλών που δεν θα μπορέσει να εισπράξει αποτελεί ζημία.

Παρά ταύτα, η ζημία όμως αυτή δεν μπορεί κατ' αρχήν να θεωρηθεί ότι προκύπτει, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, από τις λανθασμένες καταμετρήσεις του υδρομετρητή, καθώς η καταβολή ή μη των οφειλομένων ποσών εξαρτάται από τη φερεγγυότητα των καταναλωτών.

Συμπερασματικά επομένως, ιδιαίτερα δυσχερής θα είναι η απόδειξη της αδικοπρακτικής ευθύνης του υδρομετρητή, ιδίως ως προς το ζήτημα της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημίας και της παράνομης συμπεριφοράς του υδρομετρητή.

γ) Ποινική ευθύνη

Περαιτέρω, πρέπει να διερευνηθεί εάν οι ανακριβείς καταμετρήσεις κατανάλωσης ύδατος από τον εν λόγω υδρομετρητή εμπίπτουν στο πραγματικό κάποιας ποινικής διάταξης.

Από την διάταξη του άρ. 259 ΠΚ που σκοπό έχει την προστασία του γενικότερου συμφέροντος της ομαλής και απρόσκοπτης διεξαγωγής της υπηρεσίας, προκύπτει ότι για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της παραβάσεως καθήκοντος, αυτουργός του οποίου μπορεί να είναι μόνον υπάλληλος κατά την έννοια των άρθρων 13 στοιχ. α' και 263Α του ίδιου Κώδικα, απαιτούνται: α) παράβαση, όχι απλού υπαλληλικού καθήκοντος, αλλά καθήκοντος της υπηρεσίας του υπαλλήλου, το οποίο καθορίζεται από το νόμο ή τη διοικητική πράξη ή τις ιδιαίτερες οδηγίες της προϊσταμένης αρχής ή ενυπάρχει στη φύση της υπηρεσίας, β) δόλος του δράστη, συνιστάμενος, αφενός μεν στη γνώση, έστω και με την έννοια του ενδεχόμενου δόλου (της αμφιβολίας) της παραβάσεως του καθήκοντος της υπηρεσίας και αφετέρου, στη θέληση ή την αποδοχή του δράστη να παραβεί το καθήκον του αυτό και γ) σκοπός του δράστη να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομη υλική ή ηθική ωφέλεια ή να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο, αδιαφόρου όντος, αν ο σκοπός αυτός επιτεύχθηκε ή όχι.

Εν προκειμένω, ο εν λόγω υδρομετρητής αποτελεί υπάλληλο κατά την έννοια του άρ. 263Α περ. α) ΠΚ. Η μέτρηση κατανάλωσης ύδατος συνιστά το υπαλληλικό καθήκον της συγκεκριμένης υπηρεσίας που είχε αναλάβει ο υδρομετρητής, και το οποίο παρέβη με το να διενεργεί ανακριβείς μετρήσεις. Επομένως πληρούται η αντικειμενική υπόσταση

του αδικήματος της παράβασης καθήκοντος. Ως προς το υποκειμενικό στοιχείο της υπόστασης του εγκλήματος, τυχόν δόλος του υδρομετρητή θα μπορούσε ίσως να στοιχειοθετηθεί από την ιδιαίτεως μεγάλη απόκλιση των τιμών κατανάλωσης ύδατος στα πλαίσια της ορθής καταμέτρησης της από τις τιμές κατανάλωσης ύδατος στα πλαίσια των μετρήσεων που διενεργήθηκαν από τον ίδιο, γεγονός το οποίο υποδεικνύει ότι λανθασμένες μετρήσεις γίνονταν κατ' εξακολούθηση από τον εν λόγω υδρομετρητή, και άρα δεν μπορούν να αποδοθούν σε αμέλειά του.

Συμπερασματικά επομένως, ο εν λόγω υδρομετρητής μπορεί να υπέχει και ποινική ευθύνη για παράβαση καθήκοντος σύμφωνα με το άρ. 259 ΠΚ.

3. α) Ως προς τις ενέργειες της Δ.Ε.Υ.Α. για την είσπραξη των χρεώσεων κατανάλωσης ύδατος που προέκυψαν από την ορθή καταμέτρηση.

Από το χρονικό σημείο που οι ορθές και ακριβείς χρεώσεις κατανάλωσης ύδατος έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμες, η Δ.Ε.Υ.Α. οφείλει να επιδώσει στον οφειλέτη, μέσω αρμόδιου δικαστικού επιμελητή, αγωγή για την άμεση καταβολή της οφειλής, στην οποία να περιγράφεται με λεπτομέρεια η αιτία της, το καταναλωθέν ύδωρ, οι χρονικές περίοδοι χρήσης του δικτύου αποχέτευσης, πλέον των λοιπών κονδυλίων και επιβαρύνσεων, που και αυτά πρέπει να αναγράφονται αναλυτικά, καθώς και το συνολικό ποσό της οφειλής, πλέον των νομίμων τόκων υπερημερίας που αναλογούν στα ποσά οφειλής κάθε

μιας χρονικής περιόδου, τα οποία κατέστησαν ληξιπρόθεσμα και απαιτητά από την επομένη της ημερομηνίας μέχρι την ολοσχερή εξόφληση. Τα έξοδα της επίδοσης μπορούν να αναζητηθούν ως κονδύλιο με την αγωγή για εξόφληση.

Για την πληρότητα της απάντησης ως προς την δυνατότητα είσπραξης των οφειλών προς την Δ.Ε.Υ.Α., σημειώνεται πως σύμφωνα με το άρθρ. 106 παρ. 4 του Ν. 2362/1995, «με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, μπορεί να ανατεθεί στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες η είσπραξη των εσόδων... νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου και τρίτων. Με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζεται και το ποσοστό συμμετοχής των ανωτέρω νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου και τρίτων στην δαπάνη για την είσπραξη των εσόδων που εισπράττονται για λογαριασμό τους».

Με αίτημα της Δ.Ε.Υ.Α. προς την αρμόδια ΔΟΥ, μπορεί να ζητηθεί η είσπραξη των λογαριασμών της Δ.Ε.Υ.Α. από την ΔΟΥ. Το αίτημα διαβιβάζεται στο Υπουργείο Οικονομικών και εκδίδεται η σχετική Υπουργική Απόφαση.

Επιπροσθέτως, και ειδικά όσον αφορά τους τόκους υπερημερίας, παρατηρητέα είναι τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 3 του Ν. 1069/1980, «με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο του δήμου ή κοινότητας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση καθορίζονται όλα τα σχετικά με τη λειτουργία του δικτύου υδρεύσεως και ιδίως ο τρόπος του καθορισμού κάθε φορά της

τιμής του ύδατος, της διανομής αυτού, τα σχετικά με τη διαδικασία σύνδεσης με το δίκτυο υδρεύσεως, τη διακοπή των συνδέσεων, την εγγύηση χρήσεως υδρομετρητών, τις διακλαδώσεις του δικτύου, τα υπόχρεα για σύνδεση ακίνητα, οι υπόχρεοι καταβολής των τελών υδρεύσεως πάσης φύσεως και οι υποχρεώσεις τους, καθώς και οι αντίστοιχες από αυτά κυρώσεις και γενικά κάθε λεπτομέρεια για τη λειτουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση των έργων ύδρευσης της επιχείρησης.»

Εξάλλου, το άρθρο 345 του Αστικού Κώδικα (υπερήμερία σε περίπτωση χρηματικής οφειλής) ορίζει τα ακόλουθα: «όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή, ο δανειστής σε περίπτωση υπερημερίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει τον τόκο υπερημερίας που ορίζεται από το νόμο ή με δικαιοπραξία χωρίς να είναι υποχρεωμένος να αποδείξει ζημία.»

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει πως η επιβολή τόκων υπερημερίας σε ληξιπρόθεσμες οφειλές μπορεί να γίνει με δύο τρόπους.

Ο πρώτος τρόπος είναι καταρχήν συμβατικός, αφορά δηλαδή την σύμβαση παροχής ύδρευσης μεταξύ Δ.Ε.Υ.Α. και καταναλωτή. Εάν υφίσταται σχετική ρήτρα υπερημερίας στον Κανονισμό Ύδρευσης ή στους Γενικούς Όρους της σύμβασης ύδρευσης που υπογράφει ο καταναλωτής με την Δ.Ε.Υ.Α., τότε η Δ.Ε.Υ.Α. μπορεί να επιβάλλει τόκους υπερημερίας άνευ άλλου τινός.

Ο δεύτερος τρόπος για την επιβολή τόκων υπερημερίας αποτελεί εφαρμογή του άρθρ. 345 ΑΚ στην περίπτωση που δεν υπάρχει συμβατική ρήτρα υπερημερίας. Επομένως, ακόμα κι αν δεν έχει γίνει ρητή πρόβλεψη στον Κανονισμό Ύδρευσης ή στην σύμβαση ύδρευσης,

τόκοι υπερημερίας μπορούν να επιβληθούν, εφόσον προηγηθεί όχληση από την Δ.Ε.Υ.Α. προς τον υπερήμερο οφειλέτη.

Συμπερασματικά επομένως, η Δ.Ε.Υ.Α., στην περίπτωση που οι καταναλωτές δεν καταβάλλουν την οφειλή που αντιστοιχεί στην πραγματική, ύστερα από ακριβή καταμέτρηση, κατανάλωση ύδατος από αυτούς, οφείλει να επιδώσει αγωγή προς τους καταναλωτές, ζητώντας την καταβολή και τόκων υπερημερίας επί της οφειλής.

β) Ως προς την διευκόλυνση των οφειλετών για την εξόφληση της οφειλής

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 3 του Ν. 1069/1980, «με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης που εγκρίνεται από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο του δήμου ή κοινότητας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση καθορίζονται όλα τα σχετικά με τη λειτουργία του δικτύου υδρεύσεως και ιδίως ο τρόπος του καθορισμού κάθε φορά της τιμής του ύδατος, της διανομής αυτού, τα σχετικά με τη διαδικασία σύνδεσης με το δίκτυο υδρεύσεως, τη διακοπή των συνδέσεων, την εγγύηση χρήσεως υδρομετρητών, τις διακλαδώσεις του δικτύου, τα υπόχρεα για σύνδεση ακίνητα, οι υπόχρεοι καταβολής των τελών υδρεύσεως πάσης φύσεως και οι υποχρεώσεις τους, καθώς και οι αντίστοιχες από αυτά κυρώσεις και γενικά κάθε λεπτομέρεια για τη λειτουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση των έργων ύδρευσης της επιχείρησης.»

Επιπρόσθετα, το άρθρο 5 παρ. 1 & 2, περ. α' και στ', του ίδιου νόμου προβλέπει ότι: «1. Το Διοικητικόν Συμβούλιον διοικεί την επιχείρησιν και διαχειρίζεται την περιουσία και τους πόρους ταύτης...» και «2 α. Το Διοικητικόν Συμβούλιον επιμελείται των υποθέσεων και των συμφερόντων της επιχειρήσεως... και στ. Αποφασίζει περί συμβιβασμών δικαστικών ή εξωδίκων...»

Εφόσον ο Κανονισμός Ύδρευσης της Δ.Ε.Υ.Α., ή οι Γενικοί Όροι των συμβάσεων ύδρευσης, περιλαμβάνουν διατάξεις οι οποίες προβλέπουν κυρώσεις σε περίπτωση μη εξόφλησης λογαριασμών, όπως προσαυξήσεις ή τόκους υπερημερίας, αυτές οι προσαυξήσεις και οι τόκοι επιβάλλονται στις εκάστοτε ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Από την στιγμή δε, που ο Ν. 1069/1980 δεν προβλέπει ρητά την δυνατότητα μείωσης ή απαλλαγής από τις προσαυξήσεις, το Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. δεν μπορεί να προβεί σε τέτοιους διακανονισμούς. Αντιθέτως, το Δ.Σ. μπορεί, στο πλαίσιο της παρεχόμενης σε αυτό εξουσίας για την διενέργεια διακανονισμών, δικαστικών ή εξωδίκων, κατ' άρ. παρ. 1 & 2, περ. α' και στ', να επιτρέψει μόνον την τμηματική καταβολή των οφειλών, μαζί με τις προσαυξήσεις, σε δόσεις.

Συμπερασματικά επομένως, το Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. μπορεί να επιτρέψει, με αιτιολογημένη απόφασή του, την τμηματική καταβολή οφειλών, μαζί με τις προσαυξήσεις που αναλογούν.

4. Από το σύνολο της νομοθεσίας συνάγεται πως η Δ.Ε.Υ.Α. ή το Δ.Σ. δεν υπέχουν καμία ποινική ευθύνη ή ευθύνη προς αποζημίωση για το γεγονός ότι από επανειλημμένα λανθασμένες καταμετρήσεις οι

χρεώσεις των καταναλωτών ήταν δυσανάλογα μικρές ως προς την πραγματική κατανάλωση ύδατος.

Στις περιπτώσεις εκείνες, όπου είτε η Δ.Ε.Υ.Α. στραφεί δικαστικά κατά των υπερήμερων οφειλετών είτε οι οφειλέτες αμφισβητήσουν δικαστικά την υποχρέωση καταβολής των νέων χρεώσεων, οι οφειλέτες μπορούν να προβάλλουν είτε ως κύριο ισχυρισμό, είτε κατ' ένσταση ότι η παρέλευση μακρού χρόνου κατά τον οποίο η καταμέτρηση της κατανάλωσης ύδατος ήταν λανθασμένα χαμηλή ως προς την πραγματική καθιστά καταχρηστική την από μέρος της Δ.Ε.Υ.Α. την αναζήτηση των οφειλών αυτών. Η δικαστική κρίση για τον τυχόν καταχρηστικό ή όχι χαρακτήρα της αναζήτησης των οφειλών προς την Δ.Ε.Υ.Α. είναι ένα ζήτημα κατ' εξοχήν πραγματικό(π.χ. οικονομική κατάσταση οφειλέτη, καλοπιστία), το οποίο δεν επιδέχεται γενίκευσης.

Συμπερασματικά επομένως, η Δ.Ε.Υ.Α. δεν υπέχει καμία ευθύνη έναντι των καταναλωτών για τις λανθασμένες καταμετρήσεις κατανάλωσης ύδατος.

Ως προς το ερώτημα Β.

1. Σύμφωνα με το νεοπαγές άρ. 100 παρ. 1α Ν 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης): «1 .α. Για τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, οι δήμοι, οι περιφέρειες, οι σύνδεσμοι δήμων, οι Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία

συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς, καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας και η Ένωση Περιφερειών, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και περιφερειακά Ιδρύματα, καθώς και κοινωφελή Ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά Ιδρύματα, μπορούν να συνάπτουν Προγραμματικές Συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, μεμονωμένα ή από κοινού. Στις Προγραμματικές Συμβάσεις, που μετέχει το Δημόσιο, μπορεί να εκπροσωπείται και από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία εκτελείται η προγραμματική σύμβαση. Οι ανωτέρω συμβάσεις υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία.»

Σύμφωνα με την παρ. 2α του ίδιου άρ. 100, «στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, οι πόροι από τους οποίους θα καλυφθούν οι αναλαμβανόμενες οικονομικές υποχρεώσεις και η διάρκεια της σύμβασης.

Επίσης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητες του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης.»

Τέλος, η παρ. 6 του ίδιου άρ. 100 ορίζει τα ακόλουθα: «Δήμοι, σύνδεσμοι, περιφέρειες και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού μπορούν να συμβάλλονται μεταξύ τους για την παροχή υπηρεσιών με αντικείμενο τη βεβαίωση και είσπραξη τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και προστίμων. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλόμενων φορέων για τη συμμετοχή τους σε συγκεκριμένη σύμβαση, λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους. Οι συμβαλλόμενοι φορείς μπορεί να χρηματοδοτούνται για την εκτέλεση των συμβάσεων της παραγράφου αυτής και από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων ή τους προϋπολογισμούς άλλων φορέων του δημόσιου τομέα...»

Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, που δεν αφίστανται ιδιαίτερα στο γενικό πλαίσιο τους από το αντίστοιχο, και παλαιότερο, άρ. 225 Ν 3463/2006, οι προγραμματικές συμβάσεις είναι συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση κρατικών δραστηριοτήτων διαμέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή της καθ' ύλην αποκεντρωμένης διοίκησης, με τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους.

Τα νομικά πρόσωπα που μπορούν να συνάπτουν τέτοιες συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα του άρθρου 1 παρ. 6 του ν.1256/1982, προσδιορίζονται ειδικά και περιοριστικά στην παρ. 1α του άρ. 100, την ικανότητα δε αυτή έχουν,

μεταξύ άλλων, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης.

Στην παράγραφο 2α του ίδιου άρθρου καθορίζεται το ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενο κάθε προγραμματικής σύμβασης, ούτως ώστε από αυτή να παράγεται πραγματική – και όχι κατ' επίφαση μόνο – δέσμευση των μερών. Μεταξύ άλλων, απαιτείται κατά νόμο να καθορίζεται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, το αντικείμενο και το ειδικότερο περιεχόμενο των υποχρεώσεων, δηλ. των μελετών, έργων, προγραμμάτων ανάπτυξης και υπηρεσιών κάθε είδους που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν οι συμβαλλόμενοι φορείς, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, ο αναλυτικός προϋπολογισμός αυτής, το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της, καθώς και οι «ρήτρες», δηλαδή οι όροι για τις συνέπειες της παραβίασης των συμβατικών υποχρεώσεων που ανέλαβαν τα μέρη.

Ο καθορισμός του ειδικότερου περιεχομένου των αναλαμβανομένων από τους συμβαλλόμενους φορείς υποχρεώσεων, καθώς και όλων των λοιπών στοιχείων που πρέπει κατά νόμο να περιλαμβάνονται στην προγραμματική σύμβαση είναι αναγκαίος, αφού με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η εξοικονόμηση πόρων με τη διάθεση των απολύτως αναγκαίων χρημάτων, προσώπων και υλικών για την εκτέλεση των μελετών, έργων και των εν γένει αναπτυξιακών προγραμμάτων και η μη καταστράτηγηση των διατάξεων του άρ. 100 με την κατ' ουσία επιχορήγηση από Δήμο δημοτικών επιχειρήσεων που μετέχουν στην προγραμματική σύμβαση ως αντισυμβαλλόμενες.

Συνεπώς, δεν είναι νόμιμη η προγραμματική σύμβαση, εφόσον με αυτή δεν ρυθμίζονται ειδικώς τα στοιχεία που αποτελούν κατά νόμο το

ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενό της, π.χ. εάν οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών περιγράφονται κατά τρόπο γενικό και αόριστο, δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης, δεν υπάρχει αναλυτικός προϋπολογισμός του κόστους των επιμέρους εργασιών, αλλά μόνο αναφορά του συνολικού ετήσιου ποσού που θα καταβάλει ο Δήμος στην αντισυμβαλλόμενη Δ.Ε.Υ.Α., δεν προβλέπονται ρήτρες για την περίπτωση παραβίασης από τα συμβαλλόμενα μέρη των υποχρεώσεών τους από τη σύμβαση και δεν ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Δ.Ε.Υ.Α. έχει αναλάβει ήδη, εν τοις πράγμασι, και πριν την δημοσίευση του ΦΕΚ για την διεύρυνση των διοικητικών της ορίων, ώστε να περιλάβει στην χωρική της αρμοδιότητα το δίκτυο ύδρευσης των Δημοτικών Διαμερισμάτων ..... και ... , την επίβλεψη και συντήρηση του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης αυτών των Δημοτικών Διαμερισμάτων, λόγω της καλύτερης στελέχωσης και εξειδίκευσης του τεχνικού προσωπικού της Δ.Ε.Υ.Α.

Με βάση αυτά τα πραγματικά περιστατικά, ο Δήμος μπορεί να συνάψει προγραμματική σύμβαση με την Δ.Ε.Υ.Α., βάσει της οποίας η Δ.Ε.Υ.Α. θα αναλάβει την επίβλεψη και συντήρηση του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης στα εν λόγω Δημοτικά Διαμερίσματα, προβαίνοντας και στις αντίστοιχες καταμετρήσεις των υδρομετρητών που είναι απαραίτητες για την έκδοση των λογαριασμών, τους οποίους θα εκδίδει ο Δήμος, αλλά θα εισπράττει η Δ.Ε.Υ.Α., ως αντάλλαγμα για την επίβλεψη και συντήρηση του δικτύου.

Πρέπει να σημειωθεί εδώ πως μια προγραμματική σύμβαση μεταξύ Δήμου και Δ.Ε.Υ.Α. δεν μπορεί να συναφθεί με μόνο αντικείμενο την

βεβαίωση και είσπραξη τελών, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρ. 100 Ν 3852/2010, καθώς η Δ.Ε.Υ.Α. είναι ν.π.ι.δ., αλλά και γιατί μια τέτοια σύμβαση θα θεωρηθεί ανεπίτρεπτη καταστρατήγηση του άρ. 100, ως κεκαλυμμένη επιχορήγηση της Δ.Ε.Υ.Α. από τον Δήμο.

Συμπερασματικά, ο Δήμος και η Δ.Ε.Υ.Α. δύνανται να συνάψουν προγραμματική σύμβαση με αντικείμενο την συντήρηση, επίβλεψη και διαχείριση του δικτύου στα Δημοτικά Διαμερίσματα ... και ... , με συμβατικό αντάλλαγμα την είσπραξη από την Δ.Ε.Υ.Α. των λογαριασμών ύδρευσης που θα εκδίδει ο Δήμος. Αυτή η προγραμματική σύμβαση πρέπει να έχει το λεπτομερές περιεχόμενο που καθορίζεται στο άρ. 100 παρ. 2α.

Αθήνα, 01.08.2011

Ο γνωμοδοτών δικηγόρος,

Πάνος Ζυγούρης